

**Lieta C-562/21 PPU**

**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu**

**Iesniegšanas datums:**

2021. gada 14. septembris

**Iesniedzējtiesa:**

*Rechtbank Amsterdam* (Nīderlande)

**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 14. septembris

**Prasītāja:**

*Openbaar Ministerie*

**Atbildētājs:**

X

C-562/21 PPU – 1

**RECHTBANK AMSTERDAM**

**INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER**

(Amsterdamas tiesa, Starptautiskās tiesiskās palīdzības palāta, Nīderlande)

**[..] Pasludināšanas datums: 2021. gada 14. septembris**

**STARPSPIEDUMS**

par *officier van justitie* (prokurors, Nīderlande) tiesai adresēto lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *Overleveringswet* (Likums par personu nodošanu, turpmāk tekstā – “OLW”) 23. pantu. Šis lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības ir datēts ar 2021. gada 19. maiju un attiecas uz Eiropas apcietināšanas ordera (turpmāk tekstā – “EAO”) izskatīšanu.

*Sąd Okręgowy w Lublinie* [Lubļinas apgabaltiesa] (Polija) šo EAO izsniedza 2021. gada 6. aprīlī, lai aizturētu un nodotu:

X

[..]

ieslodzītais *Zuid-Oost* ieslodzījuma vietā [..]

turpmāk tekstā – “pieprasītā persona”.

## **1. Procedūra**

[..] [valsts procedūras norise]

## **2. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu**

### **2.1 Piemērojamās tiesību normas**

#### Savienības tiesības

#### **I. Eiropas Savienības Pamattiesību harta (turpmāk – “Harta”)**

Hartas 47. panta pirmajā un otrajā daļā, 51. panta pirmajā daļā un 52. panta trešajā daļā ir noteikts:

47. pants

#### **Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu**

Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

51. pants

#### **Darbības joma**

1. Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos.

52. pants

#### **Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana**

[..]

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.

- II. Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (2002/584/TI) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584/TI”) (OV 2002, L [190], 1. lpp.), kas grozīts ar Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.).

Pamatlēmuma 2002/584/TI 1. panta 3. punkts un 15. panta 1. punkts ir formulēti šādi:

1. pants

**Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt**

[..]

3. Šis pamatlēmums [ne]groza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību.

15. pants

**Lēmums par nodošanu**

1. Izpildes tiesu iestāde termiņos un saskaņā ar šajā pamatlēmumā noteiktajiem nosacījumiem pieņem lēmumu par to, vai persona ir jānodod.

**Nīderlandes tiesības**

- III. Likums par personu nodošanu (OLW)

OLW (2004. gada 29. aprīļa likums, Stb. 2004, 195), kas nesen grozīts ar 2021. gada 17. marta likumu (Stb. 2021, 155) īsteno Pamatlēmumu 2002/584/TI. Ciktāl tiem ir nozīme, OLW 1. panta ievadteikums un g) apakšpunkts, 11. panta 1. punkts, 26. panta 1. punkts un 28. panta 1.–3. punkts ir formulēti šādi:

**1. pants**

Šajā likumā:

[..]

g. tiesa: Amsterdamas tiesa;

[..]

## 11. pants

1. Eiropas apcietināšanas orderis netiek izpildīts gadījumos, kad, kā uzskata tiesa, pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka pēc nodošanas pieprasītā persona saskaras ar reālu risku, ka tiks pārkāptas tās pamattiesības, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

## 26. pants

1. Tiesa pārbauda [..] nodošanas iespēju. [..]

## 28. pants

1. Tiesa lemj par nodošanu ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc lietas izmeklēšanas tiesas sēdē pabeigšanas. Spriedums tiek pamatots.
2. Ja tiesa konstatē [..], ka nodošana nevar tikt atļauta [..], tai savā lēmumā ir jāatsaka šī nodošana.
3. Gadījumos, kas nav minēti 2. punktā, tiesa atļauj nodošanu savā spriedumā, ja vien tā neuzskata, ka Eiropas apcietināšanas orderi nevar izpildīt saskaņā ar 11. panta 1. punktu [..].

## 2.2 Pamatojums

1. Pieprasītā persona ir Polijas valstspiederīgais. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) ir jālemj par Polijas tiesu iestādes 2021. gada 6. aprīlī izsniegta EAO izpildi, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu uz diviem gadiem. Šis sods tika piespriests ar 2020. gada 30. jūnijā pasludinātu galīgu spriedumu par to, ka, 1) izmantojot vardarbību un vardarbības draudus, viņš kādu bija piespiedis kaut ko darīt un 2) bija draudējis ar vardarbību. Ieinteresētā persona nepiekrīta tās nodošanai Polijai.
2. *Rechtbank* (tiesa) nesaskata nevienu iemeslu, kas varētu radīt šķērsli pieprasītās personas nodošanai, izņemot problēmu, uz kuru attiecas prejudiciāl[ais] jautājum[s] \*.
3. *Rechtbank* (tiesa) konstatēja, ka kopš 2017. gada rudens pastāv sistēmiskas un vispārējas nepilnības attiecībā uz tiesu varas neatkarību izsniegšanas dalībvalstī, kas tālād jau pastāvēja attiecīgā EAO izsniegšanas brīdī. Šīs nepilnības kopš 2017. gada rudens ievērojami saasinājās. Šo nepilnību dēļ izsniegšanas dalībvalstī

\* Tulkotāja piezīme: autors raksta daudzskaitlī, šķiet, pārrakstīšanās dēļ, jo šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir tikai viens jautājums.

kopumā pastāv faktiskais Hartas 47. panta otrajā daļā garantēto pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtības pārkāpuma risks, proti, reāls tiesību uz neatkarīgu tiesu pārkāpuma risks.

- 4 Šīs sistēmiskās vai vispārējās nepilnības (daļēji) ietekmē arī pamattiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, kas ir garantētas Hartas 47. panta otrajā daļā. Tie izriet no 2017. gada 8. decembra likuma, kas stājās spēkā 2018. gada 17. janvārī attiecībā uz *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tiesu padome, Polija, turpmāk tekstā – “KRS”) pozīciju un tās lomu Polijas tiesu varas locekļu iecelšanā <sup>1</sup>. *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija; turpmāk tekstā – “SN”) 2020. gada 23. janvāra rezolūcijā lietā BSA I-4110-1/20 konstatēja, ka saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājās spēkā 2018. gadā, KRS nav neatkarīga iestāde, bet ir tieši pakļauta politiskajām iestādēm un ka šī neatkarības neesamība <sup>2</sup> izraisa nepilnības tiesnešu iecelšanas procedūrā. Attiecībā uz tiesām, kas nav SN, rezolūcijā ir secināts, ka tiesas iztiesāšanas sastāvs nav ticis likumīgi izveidots Polijas Kriminālprocesa kodeksa izpratnē, ja tajā ietilpst persona, kas ir iecelta par tiesnesi pēc KRS priekšlikuma saskaņā ar tiesību aktiem, kuri stājās spēkā 2018. gadā, ciktāl nepilnības saistībā ar iecelšanas procedūru šajos apstākļos izraisa neatkarības un objektivitātes garantiju pārkāpumu saskaņā ar Polijas Konstitūciju, Hartas 47. pantu un ECPAK 6. pantu. Šis secinājums nav piemērojams ne spriedumiem, kas pieņemti pirms rezolūcijas pieņemšanas dienas, ne spriedumiem, kas ir jāpieņem lietās, kuras šajā datumā jau bija nodotas izskatīšanai iztiesāšanas sastāvam <sup>3</sup>.

*Rechtbank* (tiesa), izskatot citu EAO lietu, iepazinās ar 2020. gada 25. janvāra sarakstu, kurā bija iekļauti to 384 tiesnešu vārdi, kuri tika iecelti pēc KRS priekšlikuma saskaņā ar tiesību aktiem, kuri stājās spēkā 2018. gadā <sup>4</sup>. Ir iespējams, ka šo iecelšanu amatā skaits laika gaitā ir pieaudzis.

Tātad pastāv reāls risks, ka viens vai vairāki tiesneši, kas iecelti pēc KRS priekšlikuma saskaņā ar tiesību aktiem, kuri stājās spēkā 2018. gadā, ir

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (2017. gada 8. decembra Likums, ar ko groza Likumu par Valsts tiesu padomi un atsevišķus citus likumus).

<sup>2</sup> Skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi), C-791/19, EU:C:2021:596, 108. punkts (“Jākonstatē, ka šī sprieduma 104.–107. punktā uzsvērtie apstākļi var radīt pamatotas šaubas attiecībā uz KRS neatkarību un tās lomu tādā iecelšanas procesā kā tas, kura rezultātā amatā tika iecelti Disciplinārlietu palātas locekļi”) un 110. punkts (“Šie elementi, aplūkojot tos vispārējās analīzes ietvaros, kas ietver svarīgo lomu, kāda Disciplinārlietu palātas locekļu iecelšanā amatā ir KRS, proti – kā izriet no šī sprieduma 108. punkta – iestādei, kuras neatkarībā no politiskās varas ir apšaubāma, – [..]”).

<sup>3</sup> SN tīmekļa vietnē ir pieejams rezolūcijas tulkojums angļu valodā: [http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1\\_20\\_English.pdf](http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf)

<sup>4</sup> Avots: <https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/>

pieidalījušies pieprasītās personas, kura tiktu nodota Polijai brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, tiesvedībā.

- 5 Pretēji tam, kā ir attiecībā uz pieprasītas personas nodošanu Polijai kriminālvajāšanas nolūkos, pieprasītai personai, kuras nodošana Polijai tiek lūgta brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, būtībā ir iespējams precizēt, kuri izsniegšanas dalībvalsts tiesneši ir piedalījušies tās lietas izskatīšanā.

Tāpat kā pieprasīta persona, kuras nodošana Polijai tiek lūgta kriminālvajāšanas nolūkos, pieprasīta persona, kuras nodošana Polijai tiek lūgta brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, kopš 2020. gada 14. februāra nevar efektīvi apstrīdēt tiesneša iecelšanas amatā spēkā esamību vai tā tiesas funkciju pildīšanas likumību. Saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājas spēkā 2020. gada 14. februārī<sup>5</sup>, Polijas tiesām nav atļauts pārbaudīt šādu aizstāvības pamatu<sup>6</sup>.

- 6 *Rechtbank* (tiesa) no iepriekš 4. un 5. punktā izklāstītajiem apsvērumiem nevar automātiski secināt, ka gadījumā, ja [persona] tiek nodota izsniegšanas dalībvalstij, pastāv reāls (vispārējs vai individuāls) risks, ka tiek pilnībā pārkāptas nodotās personas tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu – kaut tādēļ, ka nav skaidrs, kāds kritērijs ir jāizmanto, lai novērtētu, vai šīs tiesības ir pārkāptas. Šajā ziņā ir arī jānorāda, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – “ECT”) uzskata, ka, lai gan tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, kas garantētas ECPAK 6. pantā, ir “autonomas” tiesības, tām ir ļoti cieša saikne ar neatkarības un objektivitātes garantijām. Lai noteiktu, vai pārkāpumi tiesneša iecelšanā ir šo tiesību pārkāpums, ECT piemēro trīskāršu kritēriju<sup>7</sup>. Nav skaidrs, vai šis kritērijs ir jāpiemēro arī lēmuma par nodošanu pārrobežu kontekstā, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu pasākumu.
- 7 *Supreme Court of Ireland* (Augstākā tiesa, Īrija) ar 2021. gada 30. jūlija lēmumu iesniedza lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesā saņemts 2021. gada 3. augustā, ir zināms Tiesai kā lieta C-480/21 (*Minister for Justice and Equality*). *Supreme Court* (Augstākā tiesa) uzdotie prejudiciālie jautājumi atbilstoši to formulējumam attiecas uz EAO *kriminālvajāšanas* nolūkā, lai gan viens no Īrijas tiesā izskatāmajiem EAO

<sup>5</sup> Grozījumi tiesību aktos par tiesu varu, tostarp Likumā par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumā par Augstāko tiesu un Likumā par Valsts tiesu padomi. [*Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (2020. gada 14. februāra Likums par grozījumiem Likumā par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likumā par Augstāko tiesu un noteiktos citos likumos)].

<sup>6</sup> 26. panta 3. punkts.

<sup>7</sup> Skat. ECT (virspalāta) spriedumus, 2020. gada 1. decembris, *Guðmundur Andri Ástráðsson* pret Islandi (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 243.–252. punkts) un 2021. gada 22. jūlijs, *Reczkowicz* pret Poliju (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 221.–224. punkts).

attiecas uz brīvības atņemšanas soda izpildi. Šajā lietā aplūkotais EAO attiecas arī uz brīvības atņemšanas soda izpildi. Galīgais spriedums, kas ir šī EAO pamatā, ir vēlāks par 2020. gada 14. februāri. Lai gan šādā gadījumā pieprasītā persona var noteikt, kuri tiesneši izskatījuši tās kriminālprocesu – kas, tāpat, šajā ziņā atšķiras no kriminālvajāšanas, – Polijā nepastāv efektīva tiesību aizsardzība tiesā pret iespējamu tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpumu, pat ja runa ir par pēc 2020. gada 14. februāra pasludināta galīga notiesājoša sprieduma izpildes lietu. Tas raisa jautājumu par kritēriju, kas ir jāpiemēro izpildes tiesu iestādei, kurai ir jālemj par EAO īstenošanu brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, izvērtējot, vai izsniegšanas dalībvalstī ir pārkāptas tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu.

8 Atbilde uz šo jautājumu nav “[*acte*] *clair*” un arī tieši neizriet no Tiesas iepriekšējās judikatūras.

9 Līdz ar to *rechtbank* (tiesa) uzdod Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

[..] [skat. 4. sadaļu]

### 2.3 Pieteikums par izskatīšanu steidzamības kārtībā

10 *Rechtbank* (tiesa) uzskata, ka vēlams atbildēt uz jautājumu ātri. Nīderlandē Polijas tiesu iestāžu izsniegtie EAO veido būtisku daļu no visa izpildes tiesu iestāžu darba apjoma<sup>8</sup>.

11 *Rechtbank* [tiesa] lūdz Tiesu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot LESD 267. panta ceturtajā daļā un Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības procedūru.

12 Prejudiciālais jautājums attiecas uz jomu, kas minēta LESD trešās daļas V sadaļā. Pieprasītā persona pašlaik atrodas izdošanas apcietinājumā Nīderlandē. *Rechtbank* (tiesa) nevar pieņemt nolēmumu, līdz Tiesa nav atbildējusi uz prejudiciāl[o] jautājum[u]<sup>\*</sup>. Tādēļ Tiesas steidzamai atbildei uz prejudiciālo jautājumu ir tieša un izšķiroša ietekme uz pieprasītās personas izdošanas apcietinājuma ilgumu.

## 3. Secinājumi

Nepieciešams atsākt debates, lai uzdotu prejudiciālu jautājumu Tiesai.

<sup>8</sup> Saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem statistikas datiem, proti, 2019. gada statistikas datiem, Nīderlande šajā gadā saņēma 1077 EAO. No šiem EAO 379 bija no Polijas. Avots: *Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam* (Prokuratūra, starptautiskais tiesiskās palīdzības centrs, Amsterdamā, Nīderlande), 2019. gada ziņojums par Eiropas apcietināšanas orderi, 9. lpp.

<sup>\*</sup> Tulkotāja piezīme: autors raksta daudzskaitlī, šķiet, pārrakstīšanās dēļ, jo šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir tikai viens jautājums.

#### 4. Lēmums

**LŪDZ** Eiropas Savienības Tiesu atbildēt uz šādu jautājumu:

Kāds kritērijs tiesai, kurai ir jālemj par EAO izpildi galīga brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, jāpiemēro, kad tā pārbauda, vai izsniegšanas dalībvalstī tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu ir pārkāptas tiesvedībā, kuras rezultātā tika pasludināts notiesājošs spriedums, lai gan saistībā ar iespējamu šo tiesību pārkāpumu šajā dalībvalstī nav bijušas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā?

[..][nobeiguma formulējumi un paraksti]